

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Responsio Ad Notas Lvcaë Holstenii In
Tomum primum de Concordia Sacerdotij & Imperij, Edita Anno MDCLXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

ILLVSTRISSIMI VIRI
PETRI DE MARCA
 RESPONSIO
 AD NOTAS LVCÆ HOLSTENII
 In Tomum primum de Concordia
 Sacerdotij & Imperij,

EDITA ANNO MDCLXIII.

RADITE mihi cùm essent, superioribus diebus, ab Eminentissimo Cardinali Grimaldo, Nuncio apostolico in Gallia, singularis prudentiæ & immobilis erga sedem apostolicam fidei viro, Notæ eruditissimi cuiusdam viri in libros nostros Dissertationum de Concordia Sacerdotij & Imperij, quos Romæ amica manu recensuit, ad officium meum pertinere putavi ut Animadversionibus ab eo factis, explicata instituti mei ratione, satisfacerem.

I. Sunt autem tria præcipuè quæ desiderata video in Dissertationibus nostris. Primum est, in rebus historicis: quas à me ita temperari vel explicari cuperet, quemadmodum à viris celeberrimis Bellarmino, Baronio, Perronio Cardinalibus, aliisque factum est, ne sedi apostolicæ contumeliosæ videantur. Stupui, fateor, in ejus notationis lectione. Nihil enim tam alienum à mente mea fuit, quam ut vel levi suspitione sedis apostolicæ dignitatem læsisse viderer: quin potiùs eam omnibus officiis semper colui, & iisdem Dissertationibus adversus æmulos ejus majestatem, non irritò, ut opinor, conatu, vindicavi. Scio quidem adversus nova, quæ ex intima vetustate protuli argumenta, apud Hollandos volumen excudi, quòd novæ victoriæ materiam rei Romanæ studiosis præbebit. Interim æquum est ut eam offensionem diluam quæ viri eruditi & amici animum in Dissertationibus nostris pupugit.

II. Exempla profert quibus pietatem Ecclesiæ debitam à me violatam existimat. Scilicet lib. I. cap. I. §. IV. occasionem schif-

matis Orientalium in usurpatis ab iis Diceceses ita contuli, & Henrici Imperatoris adversus Gregorium VII. in episcopatum investituras, ac si privatis commodis ducti Summi Pontifices eas discordias excitassent, cùm tamen constet Græcorum schisma ex dissidiis de religione motis profluxisse, & adversus Henrici contentiones, ob simoniacam pravitatem, & duram servitutem, qua Ecclesias premebat.

III. Quod attinet ad Orientales, non diffiteor equidem quin novis observationibus historiam illam illustraverim, ut Græcos ambitus, perfidiæ, & ingrati animi vitio, scædo schismati & professæ hæresi prolusisse demonstrarem. Diceceses Illyricianæ, Calabria, Sicilia, & reliquæ provinciæ usque ad Thraciam distractæ sunt à Romano Patriarchatu per vim & tyrannidem Leonis Isauri, in odium vindictarum imaginum. Restituta Ecclesiæ pace, eas Diceceses tandem repetit Hadrianus I. minaturque abstentionem jurisdictionis ecclesiasticæ & tot provinciarum invasoribus. Quid alienum à canonibus? Detrectant Græci. Quid iniquius? Iterum restituto Ignatio in sedem Constantinopolitanam, Hadriani II. Legati Diceceses avulsas repetunt. Spondent Græci; dein tergiverfantur, & consuetis ludificationibus à rebus promissis discedunt. Summo beneficio Ioannes VIII. Photium communioni ecclesiasticæ & sedi CP. post obitum Ignatij reddit. Promissam Diceceson restitutionem urget. Renuit versipellis homo, scelus meditatur; atque ut possessio- nem retineat, causæ conjunctionem in aliud

caput transfert, de summa religionis litigat, de processione S. Spiritus, de violato fidei Symbolo, de Sabbatho, aliisque articulis controversiam movet, & à communione sedis apostolica recedit. Quis non damnet Photij impietatem? Quis non fateatur Romanorum Pontificum causam? Res suas repetunt, juxta canones. Recusat in vasor, & schismate lacerat Ecclesiam. Hæc est summa narrationis quam illo capite institui: in qua quid sit apostolica sedi injuriosum, planè non video.

IV. In Henrici Imp. diffidio, de investituris episcopatum per virgam & anulum disceptatum dixi, quod verum est, & in eo erat causæ jugulus. Ante consecrationem, annulo & virga pontificia à se donandos vel investendos Episcopos contendebat Henricus, ex antiquo more. E contrario disputabat Gregorius, rei spiritualis investituram à laïco Principe conferri non posse. Addebat hinc sequi deplorandam Ecclesiæ servitutem, abuti eo privilegio Principem, sacerdotia pecuniis redimi, & cetera id genus. His vitiis remedium adhiberi potuisset. Sed origo mali tollenda erat. Itaque in Synodo Romana sub Gregorio VII, dein in aliis quoque Conciliis habitis ab Urbano II. & Paschali II, laïcorum investituræ per anulum & virgam damnatæ sunt; quibusdam hæresi, aliis verò schismati eas accensentibus. Peculiarem hac de re nec sanè inelegantem Dissertationem, à me in Præfatione libri promissam, propediem in lucem dabo. Quid autem à me in hoc capite peccatum sit, ignoro. Asserebat libertatem Ecclesiæ adversus investituras Gregorius. Rectè, idque tandem obtinuit. Contra nitebatur Henricus. Malè, & ab eo usu tandem cessatum est. Nihilominus tamen de his capitibus disceptatum fuit acerbissimè. Vnde colligi posse dixi, quemadmodum etiam ex schismate Græcorum, excitatis de jurisdictione contentioneibus, litigantium animos ita plerunque accendi, ut ab officio suo discedant. Privati verò commodi causâ Pontifices discordias aut excitasse, aut fovisse, nusquam dixi, vel saltem suspicioso scribendi genere insinuavi.

V. Notat quasi per transennam vir eruditus, me pleraque historiæ ecclesiasticæ capita ex damnata M. Antonij de Dominis Republica desumpsisse. Doleo, fateor, meam vicem: qui pro auctoritate sedis apostolicæ integro primo & tertio libro Dissertationum atque alibi passim ex historia ecclesiastica pugnans, ab ejus adversario argumenta petivisse dicor. Imò verò profiteri non dubito, eorum maximam partem industria mea

deberi, utpote quorum nemo ex proceribus nostris hucusque meminerit. Sanè Spalatensis lectioni aliquoties incubui: sed ut cum eo dimicarem, ejusque argutias retunderem. Quod apertè à me factum in disceptatione gravi de episcopatum institutione, quam ille Principibus permittit; in alia quoque, de canonibus Antiocheni Concilij; & in tractatu de dispensationibus, libro tertio. Alibi quoque, tacito auctoris nomine, strictim hominis versutias carpo, novisque solutionibus rem totam conficio. Eminentissimorum Cardinalium Bellarmini, Baronij, Perronij nominibus assurgo, eorum commentationes veneror; sed meas observationes, illis intactas, in rem communem confero: id unum præ me ferens, Novatorum causam tam nostris telis peti, quam ceterorum rationibus est concussa & labefactata. Ceterum, ut ad Spalatensem redeam, nihil ab eo haurire potui, quod ad tractationem meam conferret; eò quòd liber ille, quo de judiciis ecclesiasticis disputabat, undarum fluctibus periit, qui fortè flammis periisse debuérat.

VI. Secundo notat vir eruditus, me in eo gravissimè peccare, quòd prolatis virorum gravium exemplis, quibus vulnus aliquod inferri videtur jurisdictioni ecclesiasticæ, à decisione quaestionis abstineam, neque de mollienda facti specie, ut præstiterunt eruditi viri, ullo pacto curem; eò scilicet animo, ut dubia & suspensa mens lectoris eò vergat, quò tanto præjudicio depressa fertur. quam artem secutus videor in tractatu de appellationibus ab abusu, quas usurpatas olim in Ecclesia, exemplo Athanasij & perduellis Nestorij, doceo; non additâ sententiâ meâ, an ejus rei usus sit legitimus, necne; cum tamen, vestigia Baronij secutus, potuisset totum id negotium ad vim Principum referre, qui gravi servitute Ecclesiam vexabant. Gravis sanè accusatio, si juris disputationem in rebus controversis promississimè: à qua tamen de industria me recessurum dixi, ne de finibus utriusque jurisdictionis ego privatus homo transigere viderer. Facti disceptationem in me suscepi, ut pateret quid gestum in expansa annorum serie, sine ullo animorum diffidio, vel cum acerrimis contentioneibus; & ex eo viri prudentes colligerent quid in simili specie sequendum vel fugiendum foret. Attamen id præ me fero, in eximiis & nobilioribus controversiis, quæ inciderunt in quatuor Dissertationum libros, me in alterutram partem disertissimè pronuntiasse, & ubique jurisdictioni ecclesiasticæ, quantum res patiebatur, imò & sæpissime præter instituti mei rationem, favisse. Conferantur, si placet, celeberrimorum in foro

foro Gallicano Iuriconsultorum positiones, contumeliose in sedem apostolicam & ecclesiasticam jurisdictionem, cum iis definitionibus quas ego primus inter tot magistratus, imò & inter Theologos, (quia res istas, licet gravissimi momenti, non attingunt) conceptis verbis asserui. Et tunc causa cadam, nisi palam constet me bonæ causæ firmissimum esse vindicem.

Hæ sunt meæ definitiones.

I. **S**upremam in rebus ecclesiasticis auctoritatem per Gallias exercuisse Romanum Pontificem, iudiciis ad relationes & appellationes redditis, ab eo tempore quo fides Christiana in Gallias floruit, ad hanc usque ætatem.

II. Papam jure divino esse universali Ecclesiæ caput, atque adeo Gallicanæ, quæ illius est membrum.

III. Generalia Decreta à Romanis Pontificibus in Gallias, æquè ac in reliquis provinciis, missa, quæ magno applausu ab Imperatoribus Romanis, deinde à Francorum Regibus post constitutum regnum, usque ad hanc ætatem suscepta sunt.

IV. Nullum esse crimen cujus ratione Papa deponi possit; excepta heresicos publicè professæ causâ. Quod verum esse testimonio veterum docetur; & præterea, hanc esse antiquam Ecclesiæ Gallicanæ definitionem demonstratur.

V. Papam solvere posse & dispensare validdè & licitè à canonibus Conciliorum generalium, etiam sine causa; dummodo hæc dispensatio non tendat ad labefactandum Ecclesiæ statum. Vbi nova planè ratione de toto hoc negotio discribitur, juxta juris antiqui regulas atque præsentem usum.

VI. Libertates Ecclesiæ Gallicanæ consistere in usu & praxi Canonum, atque Decretalium, tam veterum, quam recentiorum, easque non pendere à sola praxi antiquorum canonum. Vbi ostenditur necessitate cogente Pontifices variis temporibus, pro bono publico Ecclesiæ, ad novas leges condendas progressos.

VII. Papam, præter eum primatum, quo universæ Ecclesiæ præest, solum esse & immediatum Occidentis Patriarcham. Regibus verò non competere jus aliquod episcopatum vel metropolitim instituendi, multo minus patriarchatum.

VIII. Appellationum ab abusu ob canones violatas cognitionem saltem restringendam esse, & terminandam eo sine, ut ob scandalum emergens, executionem interim impediatur ejus judicati quod à iudice ecclesiastico latum erit adversus constitutiones ecclesiasticas. Attamen hoc prætextu Curias supremas non licere de negotio principali, quod est merè ecclesiasticum, pronuntiare, usumque contrarium alienum esse à mente & à praxi veterum Principum & Regum Christianissimorum.

Adversariorum contrariæ positiones.

I. **P**ontificem Romanum nullam auctoritatem in Gallias exercuisse ante sextum seculum.

II. Toto illo sexcentorum annorum intervallo, Regem solum Ecclesiæ Gallicanæ ut caput præfuisse, non autem Papam.

III. Non competere Papæ ut leges ecclesiasticas condatur, quæ Gallos obligent.

IV. Papam à dignitate & sede sua dejici posse, si gravissimum scandalum Ecclesiæ inferat.

V. Nullo in casu vel specie licere Pontifici aliquid statuere vel dispensare adversus canones generalium Conciliorum.

VI. Libertates Ecclesiæ Gallicanæ consistere in usu antiqui juris comprehensi canonibus veteris Ecclesiæ, & ad Curias supremas pertinere ut eum usum suis Senatusconsultis seu Arrestis restituant.

VII. Gallias competere jus eligendi & constituendi supremum aliquem Patriarcham, si Pontifex regis rationibus sese non accommodet.

VIII. Regi liberum esse ut constitutiones ferat in rebus ecclesiasticis, quæ sint ejusdem roboris ac leges de rebus secularibus late.

IX. Curias supremas jus competere in dirimendis appellationibus ab abusu, de principali negotio ecclesiastico decernendi; quemadmodum sæpissime usurpatur in foro.

His addi possunt capita Libertatis Gallicanæ à Massono propolita, in opusculis Agobardi: quæ tamen ut aliena à cultu sanctæ sedis debito disertè refelli, objurgatis etiam antiquis Episcopis Gallicanis, lib. IV. cap. XI.

VII. Quoniam autem in jus vocor ob appellationes ab abusu, necesse est ut pauca, sed necessaria, ea de re verba faciam. Rei substantiam à novitio & nupero nomine distinguendam dixi. Quod ad rem attinet, imploratum fuisse omnibus seculis Principum præsidium adversus vim quæ prætextu judiciorum ecclesiasticorum inferretur. Attamen eam cautionem adhibuisse Principes Romanos, ut de re canonica iudicium non ferrent, sed iudices darent, evocatis ad synodum Episcopis, juxta canonem Concilij Milevitani, aliquando tamen ultra quam par esset evagatos, translato ab una in alteram provinciam iudicio, & prorogata jurisdictione, pœnisque suspensionis à sacrorum administratione, & depositionis, indictis, quas pœnas à Principibus hodie irrogari non posse disertè scripsi lib. IV. cap. I. §. VI. & cap. XVIII. §. II. explicato Theodosij rescripto, & obiter castigato Iustiniano. Generaliter verò lectorem monui lib. IV. cap. I. §. I. his verbis: *Quæcumque*

*apud veteres Principes in his causis olim vige-
runt, locum apud nos habere non possunt; nec
immusata aliquantisper disciplina antiquum illum
ordinem ullo pacto admittere potest.*

VIII. Sanè Athanasij exemplo usus sum, ut docerem tuitionem Principis ab eo viro expetitam. In quo referendo & explicando duo præstiti. Mortono, Ivello, & aliis Anglicanis scriptoribus, licèt eorum nomine omisso, respondi, qui ex hac appellatione Athanasij ad Constantinum judicia canonica Principibus subjiçunt, quorum opera & interpretationibus Pragmatici quidam è nostris sæpissime utuntur. Deinde verò limites certos figere volui appellationibus ab abusu, in tritura fori Gallicani. Quatuor vitia seu nullitates Synodi Tyriæ ostendi. Athanasium appellasse ob dolum, insidias, & vim hostium potiùs quàm iudicium. Constantinum verò cognitionem suscepisse, ut de tumultu & de vi illata coram se ageretur; ut docui ex ipsis rescripti verbis lib. IV. cap. II. §. VII. Vnde cap. XX. §. II. collegi, si contra omnem iudiciorum ordinem per dolum, machinationem, & circumventionem iudicio ecclesiastico Episcopi vel Clerici opprimerentur, vel etiam si offensionis publicæ periculum immineret ob apertissimam canonum violationem, Principum tuitione subsidium peti posse, necessitate cogente, ex sententia quoque hujus avi Theologorum Caietani, Victorix, Suaris, & Covarruvix, ut interim mandatorum injustorum executio impediatur. Statimque subjunxi hæc verba: *Si quis ad hanc necessitatem coercere velit patrocini-
um regium, usus fori quotidianus periclitari
videbitur, quo ab ipsis interlocutionibus Episco-
porum appellatur tanquam ab abusu, non expecta-
to ultimo iudicio; multo minus expectata Metro-
politani vel Summi Pontificis cognitione, qui res
contra canones ab Episcopis iudicatas emendare
potuisset. Sanè praxis illa, & fori tritura, sola
remedy celeritate niti potest.* Deinde constitutionem regiam propediem edendam dixi, quæ his morbis medeatur. Non potui liquidius sententiam meam de toto isto negotio significare, de qua sanè plerique magistratus conquesti sunt, eo præcipuè nomine, quòd Cleri Gallicani expostulationibus nunquam adeo apertè appellationes istæ petita fuisset.

IX. Sed Nestorij factum adhibuisse dicor. Imò verò & discussi, ut sedis apostolicæ auctoritatem tuerer adversùs Novatorum impetum, qui Theodosij rescripto eam valde lædi putant, quo rei iudicata à Celestino contra Nestorium executio suspenditur. Dupliciter respondi; sed strictim, meo more. Primò, factum Theodosij vix sustineri posse. Secundò, suspensionem illam tribuen-

dam, non regix auctoritati, sed juri ipsi, quo decernitur appellatione vel restitutione in integrum pendente nihil innovandum; Nestorium conquestum, quòd inauditus damnaretur; Synodum generalem petivisse, quæ concessa fuit à Theodosio. Nolui autem ad locum illum communem confugere, de vi Principum, & Ecclesiæ servitute. Excipiunt enim rescriptum illud Principis à Synodo Ephesina probatum, & Actis insertum. Quare non levem operam mihi navasse videor in detegenda, ex ipsis Celestini verbis, Concilij à Nestorio facta petitione, quæ omnes scriptores hucusque fugerat, unde retusus est mucro argumenti quod adversus jurisdictionem pontificiam ex suspensione à Theodosio indicta parabatur. De appellationibus autem ad futurum Concilium, quæ apud nostros utramque paginam faciunt, ea cautione adhibita dixi lib. IV. cap. XVII. ut summam sedis apostolicæ auctoritatem semper tuitus sim, alia planè ratione in ea disputatione versatus quàm Theologi quidam scholastici, quorum commentarij ea de re editi passim apud magistratus & pragmaticos ut inepti traducuntur.

X. Tandem eas definitiones juris civilis amplecti insimulor quæ jurisdictionis ecclesiasticæ officium. Verbis istis generalibus instituta accusatio dilui non potest, nisi exceptione generali, qua profiteor omnino alienum à sententia mea fuisse ut jurisdictionem ecclesiasticam læderem, quam integram præstari debere toto opere disertissimè restatus sum. Sed testimonium Guillelmi Okami laudavi ex Dialogo Militis & Clerici, qui fuit Ecclesiæ infensissimus hostis. Probè quidem novi Okamum favisse Ludovico Bavaro, atque pro ejus partibus dimicasse adversùs Joannem vigesimum secundum. Sed nihil ex ejus scriptis hausi, quippe qui ex antiquorum penù Okamo intacta deprompsi quæ meis commentationibus conferre posse videbantur. Laudavi sanè locum quendam ex Dialogo Militis, quem rectè Notator Okamo tribuendum monuit; sed ut sententiam Theologorum illius ætatis, scilicet Joannis Parisiensis & aliorum, expenderem, de excommunicationibus ob crimina secularia inflictiis. Quantum verò illi Dialogo tribuerim docent verba mea lib. II. cap. III. §. VII. nempe defuisse auctori cognitionem antiquæ disciplinæ, ne rem ipsam omnino assequeretur. De ipso autem excommunicationum usu secundum veteres specialiter exercitatione me adurum ibidem sponendi, ne quis existimet eorum me sententiam amplecti de quorum ignoratione tacere non potui.